

**การพัฒนาเครือข่ายเยาวชนในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่าย
ลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม***
NETWORKING OF YOUTH DEVELOPMENT THROUGH ENHANCE ORGANIZING
ACTIVITIES FOR RISK FACTORS REDUCING ACCORDANCE BUDDHIST IN SAMUT
SONGKHRAM PROVINCE

พระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (ประยูร นนธิโย), พระมหาภคญาณ กิตติโสภโณ, พระปลัดระพิน พุทธิสารโ,
สุภัทรชัย สีสะใบ

Phrakhru Phisit Prachanat (Prayoon Nonthiyo), Phramaha Krisada Kittisobhano,
Phrapalad Rapin Buddhiso, Suphatchai Sisabai

วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม

Wat Intharam, Samut Songkhram Province

E-mail: Krisada.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้ทบทวนและวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลคุณภาพจากสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เขียนเป็นองค์ความรู้จากข้อค้นพบเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมของคณะสงฆ์วัดอินทาราม ภายใต้โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ยุวชนรักษณีน พัทธกษคลองกระทิง” ระหว่างวันที่ 17-18 มิถุนายน โดยมีนักเรียนระดับประถมศึกษา 2 โรงเรียน ในเขตชุมชนคลองกระทิงร่วมกิจกรรมโครงการ ผลการจัดกิจกรรมชี้ว่าการใช้พลังบวรเป็นฐานการพัฒนาทำให้เกิดเครือข่ายเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน ซึ่งมีทั้งนักเรียน และชุมชนร่วมกัน ในการสร้างจิตสำนึกร่วมที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการสร้างคุณธรรมและเกิดจิตสำนึกในการลดปัจจัยเสี่ยงโดยมีเครือข่ายเป็นการประสานพลังบวร เพื่อการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติระหว่างกัน เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านนักเรียน โดยมีครูและ โรงเรียนเป็นฐานของการควบคุมป้องกันร่วมกัน และมีวัด รวมทั้งชุมชนเป็นเครือข่ายในการกำกับปัจจัยเสี่ยงสร้างความเข้มแข็งทางจิต ความคิด พฤติกรรม และการกระทำนำไปสู่การลดละพฤติกรรมเสี่ยงจากสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่และอบายมุขต่าง ๆ ให้หมดไป

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย; ลดปัจจัยเสี่ยง; พระพุทธศาสนา

* Received October 30, 2021; Revised November 18, 2021; Accepted December 11, 2021

Abstract

This article is intended Development of youth networks in organizing activities to strengthen networks to reduce risk factors according to Buddhism Samut Songkhram Province Use studies from relevant documents and research. write an essay

The results showed that Organizing activities of the monks at Wat Intharam Under the workshop project "Youth Rak Tin Phithak Klong Krathing" during 17-18 June by using three students in the Khlong Krathing community in 3 places. The result of the temple-based activities created a practical network between the temples, schools and students of the three places. and community together To create awareness with the goal of creating awareness and awareness of reducing risk factors by using the network as a power in joint activities among community members resulting in operational driving mechanisms between each other Strengthen the network through students, with teachers, schools as the base of mutual control and prevention, and temples and teachers, as well as the community as a network to direct between members of the community together to create mental strength, thinking, and behavior. and actions and leads to not creating risky behaviors from drugs, alcohol, cigarettes, and other vices

Keywords: network development; noise reduction network strengthening activities; Buddhism concept

บทนำ

จากกิจกรรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ยุวชนรักษ์ถิ่น พิทักษ์คลองกระทิง” เมื่อ 17-18 มิถุนายน 2564 คณะสงฆ์วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยพระครูพิศิษฐ์ประสาท ณ, ดร. (แดง นนทีย) รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา (2563) ร่วมกับคณะนักวิจัย อันมีพระมหาภุชญา กิตติโสภณ, ผศ.ดร. จากหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนดำเนินโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมนักเรียนและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการให้มีศักยภาพในการสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการลดปัจจัยเสี่ยงจากเหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติด และอบายมุขนานาชนิด มีการอบรมโดยพระสงฆ์ตามกรอบทางศาสนา มีตัวแทนผู้ปกครองสงฆ์ในฐานะตัวแทนผู้นำชุมชน ผู้บังคับใช้กฎหมาย สถานพยาบาล มาสร้างความรู้ ครู โรงเรียนเป็นภาคี เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ณ วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงเป็นนักเรียน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียนถาวรวินิจ จำนวน 100 คน โดยประมาณ นักเรียนจากโรงเรียนวัดเสด็จ (สุทธิวิทยานุสรณ์) 110 คน โดยมีเป้าหมายต่อกิจกรรมเป็นการสร้างความคุ้นเคยร่วมกันระหว่างนักเรียน สถานศึกษา ครู พระสงฆ์ วัด ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้นำชุมชน และพยาบาล

ตำรวจ สร้างเครือข่ายแบบหลวม ๆ จนกระทั่งเข้มแข็งในชุมชน โดยการสร้างเครือข่ายให้รู้จักซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในชุมชนองค์กรของผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด พระสงฆ์ นักเรียน และการสร้างเครือข่ายระหว่างนักเรียนด้วยกันให้รู้จักกันทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในเชิงให้ความรู้ พิษภัย ผลกระทบ สภาพปัญหาจากยาเสพติด รวมทั้งใช้วิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้เห็นโทษ พิษภัยของสิ่งเสพติดเหล่านี้ ตามที่กิจกรรมได้กำหนดและดำเนินการ ซึ่งในการเขียนบทความนี้จะได้นำเสนอแบ่งปันและเล่าถึงกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ในชุมชนคลองกระทิง จังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

การพัฒนาเครือข่ายเยาวชน

การพัฒนาเครือข่ายเยาวชน เป็นการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่ดำเนินขึ้นโดยมีเป้าหมาย เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการได้รู้จักกันและกัน เป็นเครือข่ายของกันและกันที่เชื่อมภายใต้ แนวคิด “บ-ว-ร/บ-ว-ช” ที่หมายถึง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ที่จะเป็นเครือข่ายร่วมกัน โดยเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจากโรงเรียน (1) การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตัวเองภายใต้กรอบของการส่งเสริมภาวะการนำ ทำให้เยาวชนหรือนักเรียนคิด ทำ ดำเนินการภายใต้ ความมั่นใจ คิดได้ ทำได้ และนำเสนออย่างเหมาะสม ตามกรอบที่เราต้องการให้ศึกษา ทั้งเรื่อง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สู่การสร้างเครือข่าย ซึ่งในการศึกษานี้ใช้แนวคิดเรื่องปัจจัยเสี่ยงจากเหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติด มาเป็นประเด็นหรือแนวคิดในการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เยาวชนนักเรียนกล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออกและเมื่อมีปัจจัยเสี่ยงจากเหล้าบุหรี่ ก็สามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองจากปัจจัยเสี่ยงนั้น ๆ พร้อมแบ่งปันความรู้เป็นภาควิธีร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งสามารถช่วยเหลือเพื่อน สมาชิกในสังคมและชุมชนได้ ในแบบเยาวชนต้นกล้าความดี เยาวชนต้นกล้าช่วยเหลือชุมชนสังคม รวมทั้งเยาวชนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในแบบเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงจากยาเสพติด เหล้า บุหรี่ โดยกิจกรรมของการอบรมพัฒนาเครือข่ายเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักเห็น (ก) พิษภัยของยาเสพติด เหล้า บุหรี่ และอบายมุขชนิดอื่น (ข) เข้าใจและป้องกันตัวเองจากภัยของสิ่งเสพติดได้ หยุด ไม่ลอง ไม่เสพ ไม่ดื่ม (ค) การสร้างเครือข่ายระหว่างนักเรียนร่วมกันสอดส่องตรวจตราซึ่งกันและกันรู้จัก ห่วงไกล ยาเสพติด เหล้า บุหรี่ โดยมีวัดเป็นฐานการสร้างเครือข่ายร่วมกัน หลวงพ่อและวัดของพวกเรา (ง) เครือข่ายของโรงเรียน โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง สอดส่องร่วมกันช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาแม้ต่างโรงเรียนกัน (จ) ผู้ปกครองสมาชิกร่วมชุมชน ลูกหลานของพวกเรา ช่วยกันสอดส่องกำกับพฤติกรรมกระทำห่างเหินยาเสพติด เหล้า บุหรี่ ทั้งร่วมทำกิจกรรมโดยมีวัดเป็นฐานของชุมชน ประชุมขับเคลื่อนเครือข่าย (ฉ) เครือข่ายของหน่วยงานรัฐ โรงเรียน ครู โรงพยาบาล หมอแพทย์ พยาบาล สถานีตำรวจ ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ให้ความเข้าใจ เมื่อมีสิ่งเร้า เข้าใจ ให้รู้จักยับยั้ง ห้ามตัวเองได้ รวมทั้งรู้ว่ามีผลต่อสุขภาพ ไม่ดี รู้ว่าผิดกฎหมาย ไม่ปฏิบัติ หรือห้ามตัวเองได้ ภายใต้เครือข่ายความรู้ คุณครู หมอ พยาบาล และตำรวจ ทั้งหมดจึงเป็นเครือข่าย กลไก

การปฏิบัติลดปัจจัยเสี่ยงร่วมกัน เป็นเครือข่ายของเยาวชน ร่วมกับเครือข่ายขนาดใหญ่ในองค์กรของชุมชนตามที่ยกมา

ดังปรากฏในงานของ สายสุตา สุขแสง และคณะ (2560) ในเรื่อง รูปแบบการเฝ้าระวังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดโดยภาคประชาชน กรณีศึกษา ตำบลสาคร อำเภอนาทม จังหวัดสตูล และ ตำบลควนรู อำเภอรัษฎา จังหวัดสงขลา ในงานของ อรรถพร กาวิกุล (2557) ในงานวิจัยของ การพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติด สำหรับเยาวชนของ ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 ในงานของเอกรัตน์ มหามนตรี (2561) ในวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ในงานของ มณีวรรณ เกตุบุญลือและ พชร สันทัด (2563) วิจัยเรื่อง การจัดการเครือข่ายความปลอดภัยในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดในชุมชนด้วยกองทุนแม่ของแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในงานวิจัยของ ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ และคณะ (2561) วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดอย่างยั่งยืนในเยาวชนของ กรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยของ ธนัชชา รอดกันภัย และเสน่ห์ บุญกำเนิด (2560) เรื่อง การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง : กรณีศึกษา นักศึกษา กศน. ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช วิจัยของ พระสุวิจักขณ์ กุลยศยังกูร (2560) เรื่อง การบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์ร่วมกับเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน โดยงานวิจัยในภาพรวมสะท้อนถึงแนวทางในการลดปัจจัยเสี่ยงทั้งในส่วนของการป้องกัน ป้องปราม และยับยั้ง เช่น การใช้มาตรการการเฝ้าระวัง ตรวจตรา อาทิ (ก) การเฝ้าระวังผ่านกิจกรรมการเดินลาดตระเวน/ตั้งด่านตรวจรอบหมู่บ้านทุกคืน มีศูนย์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน/มีชุดรักษาความสงบของหมู่บ้าน การพูดคุยทำความเข้าใจ และเข้าถึงกลุ่มผู้เสพโดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน (ข) การให้ความรู้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ให้แก่แกนนำภาคประชาชน (ค) การจัดกิจกรรมทางเลือกให้กับกลุ่มเยาวชน การส่งเสริมพัฒนาการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เยาวชน เช่น ค่ายพุทธบุตร/การอบรม (ง) การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดการร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล ในส่วนของการลดปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวกับยาเสพติด เหล้า บุหรี่ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา

กิจกรรมภาคต่อที่เกิดขึ้นจากโครงการ ได้ดำเนินการในหลาย ๆ ครั้ง เช่น (1) โครงการรณรงค์ประสานชุมชนภายใต้แนวทางวัดบ้านชุมชน “บวช-บ้าน-วัด-ชุมชน” เยี่ยมบ้าน บริการชุมชน แจกของยังชีพ เมื่อ 29 พฤษภาคม 2563 (2) วัดอินทาราม จัดพิธีเทเหล้าเผาบุหรี่ปวชใจ อธิฐานบารมี ลดละเลิก เหล้าบุหรี่ปวชใจเมื่อ 5 กรกฎาคม 2563 โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางทำกิจกรรมประสานหน่วยงานรัฐ บ้าน ชุมชน โรงเรียน ร่วมทำกิจกรรม ภายใต้แนวทาง “บวร-บ้าน/ชุมชน/-วัด/พระ-รัฐ/ราชการ/โรงเรียน” (3) ยุวชนคุณธรรม : แนวทางลดปัจจัยเสี่ยงของชุมชนกระทิง อำเภอ

อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ 3-5 ธันวาคม 2564 เป็นการจัดบรรพชาสามเณรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมโดยวัด สร้างภูมิคุ้มกันและสร้างความตระหนักรู้ต่อสิ่งเสพติดเหล้าบุหรี่ ภายใต้กรอบของโรงเรียน บ้าน วัด โรงเรียน นักเรียน (4) กิจกรรมสร้างเครือข่ายเยาวชนผ่านการดำเนินกิจกรรมโครงการชุมชน โรงเรียน ครู นักเรียน ให้เป็นเครือข่ายขับเคลื่อนร่วมกันภายใต้การประสานโดยให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม เครือข่ายเพื่อนนักเรียน เครือข่ายครู เครือข่ายพระสงฆ์ วัด และผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งดำเนินการระหว่าง 17-18 มิถุนายน 2564 เป็นโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “เยาวชนรักษาศีล 5 พิทักษ์คลองกระทิง” ณ วัดอินทาราม มีนักเรียน โรงเรียนถาวรวิทยา 100 คน นักเรียนโรงเรียนวัดเสด็จ (สุทธิติพยยานุสรณ์) 110 คน โดยลักษณะของกิจกรรมเป็นส่งเสริมเครือข่ายภายในของนักเรียนกันเองระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับผู้ปกครอง โดยมีครู และวัด เป็นกลไกร่วมขับเคลื่อนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทำหน้าที่ร่วมกัน ที่ใช้ในการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้น สามารถทำได้หลายแนวทางหรือหลายวิธีการ จากกิจกรรมที่วัดอินทาราม ได้ดำเนินการเป็นการเข้าไปส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางศาสนาเริ่มตั้งแต่ (ก) กิจกรรมผ่านโครงการหมู่บ้านศีล 5 การรณรงค์ผ่านวิถีทางศาสนา เยี่ยมชุมชน พบปะให้กำลังใจ แจกเครื่องยังชีพในสถานการณ์โควิด การรณรงค์ผ่านวิถีทางศาสนา งานบุญ งานบวช การดำเนินการรณรงค์เนื่องในวันพระวันศีลอุโบสถ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (ข) การจัดตั้งเหล่าเฝ้าบุหรี อธิฐานจิตบวชใจ (ค) การบวชบรรพชาสามเณรในโครงการเพื่อลดการเลิกเหล้าบุหรี ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชน (ง) จนกระทั่งล่าสุดมีการดำเนินการโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงโดยตรง โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางสร้างเครือข่ายบ้าน ผู้ปกครอง วัด พระสงฆ์ โรงเรียน ครู นักเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อการทำความรู้จักกัน รู้จักพระภิกษุที่วัด รู้จักผู้ปกครองของนักเรียน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายใต้กิจกรรมทางศาสนา ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังเทศน์ กิจกรรมรู้จักกัน เลี้ยงอาหาร การแจกทุนการศึกษา ทำให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกวัดและศาสนาภายใต้แนวคิดกล่อมเกลாதาสังคมให้เป็นสมาชิกของวัดและชุมชนภายใต้ “รู้จักกัน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเป็นหุ้นส่วนของชุมชน - วิสาสา ปารมา ญาติ/การรู้จักเสมือนเป็นญาติ” ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน เป็นต้น ดังนั้นภาพรวมของวิถีทางศาสนาในกิจกรรมที่เกิดขึ้น วัดอินทาราม จึงเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมชุมชนที่เกิดขึ้น ภายใต้กรอบ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมขับเคลื่อนโดยเป็นกลไกสำคัญ ประสาน สร้าง ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมโดยมีวิถีทางศาสนาเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อน ดังปรากฏตามภาพ 1-4 ที่นำมาประกอบ (พระครูพิศิษฐ์ฯ ประชานาถ (นนทิโย ประยูร), 2560; พระเอกลักษณ์ อชิตโต, 2563; พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, 2561)



ภาพที่ 1 กิจกรรมในวิถีทางศาสนาในพื้นที่วิจัย ตำบลเหมืองใหม่ จังหวัดสมุทรสงคราม พร้อมรณรงค์
ลดปัจจัยเสี่ยงจากเหล้าบุหรี ในสถานการณ์โควิด 19
ที่มา: คณะนักวิจัย (2563)



ภาพที่ 2 กิจกรรมในวิถีทางศาสนาพิธีบวชใจอธิษฐานบารมี ลดละเลิกเหล้า บุหรี ตลอดจนพรชา
รณรงค์ ลดปัจจัยเสี่ยง เหล้าบุหรี โดยคณะสงฆ์ ผู้นำภาครัฐ สถาบันการศึกษา ที่ชุมชนคลองกระทิง
ตำบลเหมืองใหม่ จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่มา: คณะนักวิจัย (2563)



ภาพที่ 3 กิจกรรมวิถีทางศาสนาบรรพชาสามเณรประสานชุมชนกิจกรรมส่งเสริมวิถีทางศาสนาเพื่อ
ลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชนคลองกระทิง จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่มา: คณะนักวิจัย (2563)



ภาพที่ 4 กิจกรรมเยาวชนเครือข่ายบรรพชาสามเณรประสานเครือข่ายโรงเรียนเสด็จสุทิวาวิทยานุสรณ์
และโรงเรียนถาวรวิทยา และนำเสนอแนะ นักเรียน เยาวชน เครือข่ายวัด โรงเรียน ส่งเสริมวิถีทาง
ศาสนาเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชนคลองกระทิง จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่มา: คณะนักวิจัย (2563)

การพัฒนาเครือข่ายเยาวชนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรสงคราม

แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นภายใต้การปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน โดยมีเยาวชนเป็นแกนกลาง หรือเป็นเครือข่ายในการบริหารจัดการทำให้เกิดกลไกร่วมกันระหว่าง การปฏิบัติและการไม่ปฏิบัติ ซึ่งสามารถจำแนกในแต่ละส่วน จนกลายเป็นปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการสร้าง กลไกร่วมระหว่างงานกัน

1. เครือข่ายเยาวชน หมายถึง เยาวชนที่เข้ารับการอบรม ผ่านการบรรพชาสามเณร การจัด อบรมสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ระหว่าง 17-18 มิถุนายน 2564 ทำให้นักเรียนได้รู้จักกัน ซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในชุมชน ทำให้รู้จักกันแม้จะอยู่คนละโรงเรียน ได้เห็นกัน เป็นเพื่อนกัน โดยมี วัด ครู พระ เป็นฐานเชื่อมทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การอบรม การบวช การเข้าค่ายคุณธรรม และกิจกรรมจิตอาสาภายในวัด ทำให้นักเรียนรู้จักกัน และทำกิจกรรมเกี่ยวกับ ลด สิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ ลดปัจจัยเสี่ยงร่วมกัน แนวคิดในเรื่องรู้จัก จึงเป็นเครือข่ายแบบหลวม ๆ เมื่อมาทำกิจกรรมจึงสามารถเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและเยาวชนนักเรียนจะกลายเป็น เครือข่ายจัดตั้งให้ช่วยกันกำกับ ติดตาม สอดส่อง แจ้งเบาะแส ให้ข้อมูลได้ นักเรียนเยาวชนจึงเป็น เครือข่ายในหน่วยงาน หรือเชิงพื้นที่จากปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนตรวจตรา สอดส่องกันเอง แล้ว จึงทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นและเข้มแข็งในตัวเองร่วมกัน

2. เครือข่ายระหว่างหน่วยงานรัฐ (โรงเรียน/โรงพยาบาล/สถานีดารวจ) หมายถึง การสร้าง เครือข่ายเชิงปฏิบัติในส่วนของคุณธรรม ความเข้าใจ และเป็นภาคีร่วมปฏิบัติให้เกิดขึ้นร่วมกัน โดยใน ส่วนนี้จะมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และสถานีดารวจ โรงเรียน โดย 3 ส่วนนี้อาจมีเงื่อนไขว่า ไม่ได้ติดต่อกับชุมชนตลอดด้วยสภาพของเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน ภูมิลำเนาของบุคลากรอาจอยู่นอกพื้นที่เมื่อไม่ได้ปฏิบัติงานจึงเป็นข้อจำกัด แต่ที่สำคัญส่วนนี้ถือว่าเป็นองค์กรรัฐที่จัดตั้งและใกล้ชิด โดยในชั้นแรกโรงเรียนจะเป็นหน่วยจัดตั้งที่มีนักเรียนและเยาวชนเป็นสาเหตุของปัจจัยเสี่ยง การ ส่งเสริมให้ครูได้จัดการศึกษา จัดกิจกรรมที่เนื่องด้วยการลดปัจจัยเสี่ยง โดยร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ทั้งวัด สถานีดารวจ โรงพยาบาล และชุมชน ทำให้นักเรียนเยาวชน เห็นโทษของภัยบุหรี่ เหล้า ยาเสพติด การพนัน และสิ่งที่เป็นอบายมุข โดยชี้ให้เห็นโทษด้วยการให้ความรู้ ชี้ให้เห็นโทษต่อสุขภาพ โทษทาง กฎหมาย และโทษทางศีลธรรมความดีร่วมกัน เครือข่ายเหล่านี้จึงเป็นเครือข่ายที่ทำให้เกิดความ ตระหนักเห็นโทษ พิษภัย และการสร้างความตระหนักรู้ต่อปัจจัยเสี่ยง จนกระทั่งปฏิบัติจนกลายเป็น ความไม่เสี่ยงไปในที่สุด



ภาพที่ 5 กิจกรรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ยุวชนรักษ์ถิ่น พัทธกิจคลองกระทิง”
ณ วัดอินทาราม ระหว่าง 17-18 มิถุนายน 2564
ที่มา: คณะนักวิจัย (2564)

3. เครือข่ายชุมชน วัด พระสงฆ์และผู้ปกครอง หมายถึง สองส่วนนี้ รวมทั้งวัด พระสงฆ์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานโดยใช้ระบบรู้จัก เครือญาติ ในการกำกับจริยธรรมการประพฤติปฏิบัติ เฝ้าระวัง และลดปัจจัยเสี่ยง ร่วมกับผู้นำชุมชน ชุมชน ชาวบ้าน เพราะชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธมี วัดพระสงฆ์เป็นเครือข่ายระดับใกล้ ที่เข้าหาได้ ให้ข้อมูลได้ และประสานร่วมกันได้ตลอดเวลา เครือข่ายส่วนนี้จึงเป็นเครือข่ายที่อยู่ในระดับปฏิบัติการที่อยู่กับพื้นที่ตลอด เหมือนอยู่หน้างานในพื้นที่ตลอดเวลา เพราะมีคุณสมบัติเป็นสมาชิกในชุมชน ไม่ใช่คนนอกชุมชน เป็นสมาชิกภายในทำให้เชื่อมเป็นเครือข่ายให้ข้อมูล ปกป้องและกำกับในเรื่องปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ได้อย่างต่อเนื่อง



ภาพที่ 6 กิจกรรมการจัดอบรมสร้างเครือข่ายของวัดอินทาราม ต่อกลุ่มเยาวชนจากโรงเรียนทั้ง 3
แห่ง ภายใต้กิจกรรมสร้างแรงใจเข้มแข็ง มุ่งมั่น สู้ลดปัจจัยเสี่ยง
ที่มา: คณะนักวิจัย (2564)

4. การประสานพัฒนาเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงแบบองค์รวม หมายถึง แนวคิดในเรื่อง “บวร/ บวช-บ้าน-ชุมชน-วัด-โรงเรียน-หน่วยงานรัฐ” เครือข่ายในองค์กรรวมครบทุกองค์ประกอบ จึงเกิดขึ้น ภายใต้ การเชื่อมประสานระหว่างกันโดยให้มองภัยคุกคามในเรื่องสิ่งเสพติดนานาชนิด เหล้า บุหรี่ การพนัน หรือเกมส์ ที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนและเยาวชน สร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนัก ต่อพิษภัย รวมทั้งให้ทุกคนเป็นภาคีเฝ้าระวังร่วมกัน เมื่อเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง เครือข่ายในภาพใหญ่พึงขยับดำเนินการร่วมไปพร้อม ๆ กัน ไปจนถึงเครือข่ายเชิงสังคมที่ประกอบด้วย ผู้ปกครอง พ่อแม่ ครู พระสงฆ์ และเครือข่ายเชิงหน้าที่อันประกอบด้วยสถานศึกษา ทำหน้าที่กล่อมเกล่าอบรม สถาปนาศาสนาทำหน้าที่ในการกระตุ้นส่งเสริม มีสถานพยาบาลให้ความรู้ต่อพิษภัย ผู้

บังคับใช้กฎหมายทำหน้าที่ให้ความรู้ต่อความผิดตามกระบวนการทางกฎหมาย สอดส่องตรวจตรา เป็นภาคีร่วมในแบบเครือข่ายในการเสริมสร้างการลดปัจจัยเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนและชุมชนในภาพกว้าง โดยมีเป้าหมายเป็น “พลังบวร/บvx” บ้าน วัด ชุมชน โรงเรียน นักเรียน ครู พระสงฆ์ หน่วยงาน ภาครัฐ การ ที่สร้างความตระหนัก เข้าใจ ใช้ปัญญา แก้ปัญหาตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งทั้งหมดเกิดขึ้นในชุมชนคลองกระหิง อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (นายณัฐวัชร วรรณสกุล, 2563)

องค์ความรู้

การสร้างเครือข่ายโดยมีนักเรียนเป็นแกนนำหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยมีวัด พระสงฆ์ ชุมชน ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่นำชุมชนให้เกิดการสอดส่อง คอยกำกับ และมีภาคีร่วมระหว่าง ชุมชนเป็นโรงเรียน สถานพยาบาล และสถานีตำรวจ ซึ่งเป็นส่วนกำกับในเชิงศีลธรรมภายในชุมชนให้เกิดการปฏิบัติร่วมกัน ดังแผนภาพที่นำเสนอได้ คือ



ภาพที่ 7 เครือข่ายสามประสานจากภาคีเกี่ยวข้อง “บวร/บvx” ลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชนคลองกระหิง โดยมีเยาวชนเป็นแกนนำสำคัญ

จากภาพที่ 7-8 เครือข่ายทั้งหมดเป็นกลไกร่วมกัน ทำหน้าที่ผ่านการฝึกอบรม เชื่อมประสานกันและกัน ดังภาพที่ 1-6 ที่เน้นชุมชน ผู้ปกครอง เยาวชน นักเรียน และวัด เป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้จักกัน เชื่อมประสานกัน ระหว่าง บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชน หน่วยงานราชการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความตระหนัก เฝ้าระมัดระวัง สอดส่อง เป็นเครือข่ายของกันและกันภายใต้กรอบระมัดระวัง

ป้องกัน ป้องกัน และห้ามปราม การลดปัจจัยเสี่ยงจากยาเสพติด เหล้า บุหรี่ การพนัน อบายมุขอื่น ๆ ด้วย ทั้งหมดจึงเป็นกลไกเครือข่ายขับเคลื่อนร่วมกัน ดังภาพที่ 8



ภาพที่ 8 กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่าย
ลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุป

การพัฒนาภายใต้กรอบพลังบวร ที่มีเครือข่ายเป็นโรงเรียน บ้าน วัด ชุมชน (บวร) หรือเป็น บ้าน วัด โรงเรียน และหน่วยงานของรัฐ (บวร) ที่ทำให้เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างกัน และเป็น กลไกขับเคลื่อนการประสานความร่วมมือระหว่างกันภายใต้ความเป็นไปได้ และก่อให้เกิดการ ขับเคลื่อนเชิงปฏิบัติ (1) ตระหนักเห็นความสำคัญของสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ และอบายมุขชนิดต่าง ๆ และคิดว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงสำหรับสมาชิกในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ และเยาวชนในฐานะที่เป็นเพื่อน กัน ระหว่างโรงเรียน 3 แห่ง ที่ร่วมกิจกรรม ในฐานะเป็นเยาวชนในชุมชน ก็ทำหน้าที่ในการสอดส่อง แก่กันและกัน และนำสิ่งที่เห็นผิดปกติ เช่น พฤติกรรมเปลี่ยน ไม่เข้าร่วมกิจกรรม มีความเสี่ยง

เพื่อนไม่ดี ก็บอกให้ผู้ปกครอง ครู หรือบุคคลใกล้ชิด เพื่อให้กับ สอดส่องอีกชั้นหนึ่ง เป็นต้น (2) นักเรียนเยาวชนให้ความร่วมมือ ร่วมกันสอดส่อง เป็นหูเป็นตา ร่วมมือกับผู้ใหญ่ในทุกภาคส่วนทั้งวัด โรงเรียน และครู โรงเรียน และส่วนงานที่เกี่ยวข้อง (3) เครือข่ายเชิงสังคมอันประกอบด้วยชุมชน ที่ประกอบด้วยสมาชิกในแต่ละครอบครัว วัด วัดที่ทำหน้าที่รณรงค์ผ่านกิจกรรมทางศาสนาและใช้กลไกทางศาสนาเป็นสาระสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อไม่ป้องกัน ป้องปราม และกระตุ้นไม่เกิดการปฏิบัติที่ผิดพลาด โรงเรียนคอยกำกับติดตามเชิงบุคคล โรงพยาบาลให้ความรู้ต่อโทษภัยของสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ ผ่านการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ จัดอบรมในโรงเรียน วัด แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ดำรงทำหน้าที่ในการอบรม ให้ความรู้ผ่านนักเรียน โรงเรียน หรือกิจกรรมอันจะพึงเกิดขึ้นแก่วัด เป็นต้น ภาพลักษณ์เหล่านี้จึงกลายเป็นการประสานความร่วมมือหรือเครือข่ายร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเป็นการขับเคลื่อนให้เยาวชนเป็นพลังช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือกันและกัน และช่วยเหลือสังคมผ่านการสอดส่องแก่กันและกันจนกลายเป็นความเข้มแข็งภายในชุมชนในรูปแบบเครือข่ายเยาวชนลดปัจจัยเสี่ยง “ยุวชนรักษากัน พิทักษ์คลองกระทิง” ที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- ญาวัชร วรณสกุล. (2563, 29 พฤษภาคม). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลเมืองใหม่ [สัมภาษณ์].
- ธนัชชา รอดกันภัยและเสนห์ บุญกำเนิด. (2560). การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง : กรณีศึกษา นักศึกษา กศน. ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์*, 9(2), 132-140.
- พระครูพิศิษฐ์ประทาน (นนทิโย ประยูร). (2560). บทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดอินทาราม อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2 ฉบับพิเศษ), 439-455.
- _____. (2563, 29 พฤษภาคม). วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม [สัมภาษณ์].
- พระปลัดระพิน พุทธิสารโร. (2561). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนต้นแบบวิถีพุทธ : กรณีศึกษา หลวงพ่อแดง วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม. *พระนครศรีอยุธยา*: งานประชุมวิชาการ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม (CSD สัมพันธ์) ระดับชาติ ครั้งที่ 17 และนานาชาติ ครั้งที่ 1 “คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”. ระหว่างวันที่ 28-31 มกราคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ และคณะ. (2564). *ถอดบทเรียนจากพื้นที่วิจัย : บวชใจอิฐฐานบารมี ลดละเลิกเหล้าบุรี ตลอดพรรษาณรงค์ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ชุมชนบ้านคลองกระทิง จังหวัดสมุทรสงคราม*. นครปฐม: การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2564 (เล่ม 2) คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- _____. (2564). *ยุวชนคุณธรรม : แนวทางลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนคลองกระทิง อำเภอมโนพรว จังหวัดสมุทรสงคราม*. นครปฐม: การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2564 (เล่ม 2) คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระสุวิจักขณ์ กุลยศยังกูร. (2560). การบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์ร่วมกับเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2 ฉบับพิเศษ), 1-14.
- พระเอกลักษณ์ อชิตโต. (2563, 29 พฤษภาคม). วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม [สัมภาษณ์].
- ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ และคณะ. (2561). ยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดอย่างยั่งยืนในเยาวชนของ กรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 131-142.
- มนีวรรณ เกตุบุญลือและเพชร สันทิต. (2563). การจัดการเครือข่ายความปลอดภัยในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนด้วยกองทุนแม่ของแผ่นดิน อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*, 16(1), 116-133.
- สายสุตา สุขแสง และคณะ. (2560). รูปแบบการเฝ้าระวังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยภาคประชาชน กรณีศึกษา ตำบลสาคร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และ ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 4 (พิเศษ), S230-242.
- สุภัทรชัย สีสะใบ และคณะ. (2564). *ถอดบทเรียนจากพื้นที่วิจัย : การเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อลด ปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาในชุมชนคลองกระทิง จังหวัดสมุทรสงคราม*. นครปฐม: การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2564 (เล่ม 2) คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อรรณพ กาวิกุล. (2557). การพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 7(2), 1-12.
- เอกรัตน์ มหามนตรี. (2561). ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง. *มหาจุฬานาครทรรศ*, 5(2), 435-451.